

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ТА УПРАВЛІННЯ

О.І. Бондар, П.Я. Унгурян, О.М. Сухіна, О.А. Улицький

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ГІРНИЧОДОБУВНОГО ВИРОБНИЦТВА: РЕНТНІ ВІДНОСИНИ

Монографія

За загальною редакцією
доктора біологічних наук, професора О.І. Бондаря
і кандидата наук з державного управління П.Я. Унгуряна

Київ
2018

УДК 504.03.054:330.15:336.2:553

Г 51

Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного закладу “Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління”
(протокол № 8-18 від 22.11.2018 р.)

Рецензенти:

Колбушкін Ю.П., начальник Департаменту НАК “Нафтогаз України”,
Заслужений економіст України, дійсний член Української нафтогазової
академії, доктор економічних наук;

Рогожин О.Г., головний науковий співробітник відділу природних
ресурсів Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного прос-
тору Національної академії наук України, доктор економічних наук;

Сундук А.М., завідувач відділу проблем економіки земельних і лісо-
вих ресурсів Державної установи “Інститут економіки природокористу-
вання та сталого розвитку Національної академії наук України”, доктор
економічних наук, старший науковий співробітник.

Екологізація гірничодобувного виробництва: рентні відно-
Г 51 **сини:** монографія / О.І. Бондар, П.Я. Унгурян, О.М. Сухіна О.А. Улиць-
кий ; за заг. ред. О.І. Бондаря та П.Я. Унгуряна. Київ, 2018. 300 с.

ISBN 978-966-289-266-6

В рамках міжнародної інноваційної співпраці вивчено практичний досвід високорозвинених країн світу щодо визначення розміру гірничої та екологічної ренти, економічної оцінки ризиків у надрокористуванні, управління рентними відносинами, розвитку фундаментальної та прикладної економічної науки. Результати наукових досліджень та рекомендацій щодо формування нових економічних теорій про природну ренту, визначення розміру гірничої та екологічної рент спрямовані на перехід гірничовидобувних підприємств від рентної економіки до «зеленої».

Видання розраховане на забезпечення інформаційних і професійних потреб спеціалістів та практиків у сфері економіки, фінансів, права, державної політики, представників бізнесу та підприємств, які отримують природну ренту, фахівців природо-експлуатуючих компаній, надрокористувачів, учасників ринку екопослуг, представників громадських організацій, студентів та викладачів вищих навчальних закладів еколого-економічного спрямування.

Монографія скерована на розв'язання проблем надрокористування та охорони навколишнього природного середовища шляхом вилучення і використання частки гірничої та екологічної ренти в інтересах власника природних ресурсів – українського народу.

УДК 504.03.054:330.15:336.2:553

© О.І. Бондар, П.Я. Унгурян, О.М. Сухіна, О.А. Улицький, 2018

© ДЗ “Державна екологічна академія
післядипломної освіти та управління”, 2018

ISBN 978-966-289-266-6

ЗМІСТ

Перелік скорочень	5
Передмова	6
Розділ 1	
Теорія і практика гірничої та екологічної ренти	10
1.1. Роль гірничої ренти в розвитку сфери надрокористування	11
1.2. Значущість екологічної ренти в розвитку сфери надрокористування	35
Висновки	54
Література	57
Розділ 2	
Алгоритм та оцінка складових гірничої ренти у гірничодобувній галузі	67
2.1. Алгоритм визначення розміру диференційованих рентних платежів за користування надрами	67
2.2. Класифікація гірничої ренти як засіб диференціації рентної плати за користування надрами	82
2.3. Механізм вилучення гірничої ренти	86
Висновки	110
Література	114
Розділ 3	
Монетизація як економічне підґрунтя екологічної ренти	118
3.1. Структура екологічних платежів	118
3.2. Механізм вилучення екологічної ренти	140
Висновки	156
Література	159
Розділ 4	
Економічна оцінка ризиків у надрокористуванні	164
4.1. Врахування ризиків при визначенні розміру гірничої ренти	172

4.3. Узагальнені еколого-технічні показники впливу вуглевидобувних підприємств на атмосферу, водні та земельні ресурси за 2018 рік	188
4.4. Методологічний підхід до монетизації негативного впливу вуглевидобування на навколишнє природне середовище	200
Висновки	208
Література	210
Розділ 5	
Управління рентними відносинами у сфері надрокористування	214
5.1. Наукові підходи до справедливого розподілу гірничої та екологічної рент	214
5.2. Інституціональне забезпечення системи управління рентними відносинами в сфері надрокористування	238
Висновки	252
Література	258
УЗАГАЛЬНЕНІ ВИСНОВКИ	269
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	278
ДОДАТКИ	283